

**«ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ-ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ»  
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

**ՑԵՂԱՍՊԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ  
13 (2)**

*Հայրուկ համար.*

**«Թուրքական և ադրբեջանական հայատյացության ակունքները,  
արդի վիճակը, միտումները (միջգիտակարգային մոտեցումներ)»**

Երևան 2025

## Ցեղասպանագիտական հանդես

*Գլխավոր խմբագիր*

**Հարություն Մարության**, պ.գ.դ.,

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, Հայաստան

*Գլխավոր խմբագրի տեղակալ*

**Նարինե Մարգարյան**, պ.գ.թ.,

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, Հայաստան

*Հայրուկ համարի հրավիրյալ խմբագիր*

**Շուշան Խաչատրյան**, պ.գ.թ.,

«Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամ, Հայաստան

*Խմբագրական խորհուրդ*

**Մելինե Անույան**, պ.գ.թ., Արևմտահայոց հարցերի ուսումնասիրությունների կենտրոն,  
Հայաստան

**Արսեն Ավագյան**, պ.գ.դ., պրոֆեսոր, Երևանի պետական համալսարան, Հայաստան

**Ռայմոնդ Գևորգյան**, պատմագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ  
արտասահմանյան անդամ, Ֆրանսիա

**Անդրանիկ Դաքեայան**, քաղաքագիտության դոկտոր, Հայկազյան համալսարան,  
Լիբանան

**Ռոբերտ Թաթոյան**, պ.գ.թ., «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ»  
հիմնադրամ, Հայաստան

**Վահե Թաշճյան**, պատմագիտության դոկտոր, «Հուշամատյան» ծրագիր, Գերմանիա

**Վալերի Թունյան**, պ.գ.դ., պրոֆեսոր, ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտ, Հայաստան

**Անահիտ Խոսրոսյան**, պ.գ.թ., Միջին Արևելքի ուսումնասիրությունների կենտրոն, Չիկագոյի  
համալսարան, ԱՄՆ

**Աշոտ Հայրունի**, պ.գ.դ., պրոֆեսոր, Երևանի պետական համալսարան, Հայաստան

**Էլկե Հարթման**, պատմագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, Բեռլինի ազատ համալսարան,  
Գերմանիա

**Սևանե Ղարիբյան**, իրավագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, Ժնևի համալսարան,  
Շվեյցարիա

**Հայկ Մարտիրոսյան**, պ.գ.թ., Լեիսիուսհաուս, Պոտսդամ, Գերմանիա

**Վահրամ Շեմապյան**, բանասիրության դոկտոր, պրոֆեսոր, Կալիֆորնիայի պետական  
համալսարան, Նորթրիջ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

**Պետրոս Տեր-Մաթոսյան**, պատմագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, Նեբրասկա-Լինքոլնի  
համալսարան, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

**Ռուբինա Փիրումյան**, բանասիրության դոկտոր, պրոֆեսոր, Կալիֆորնիայի համալսարան,  
Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

## ***Ts'eghaspanagitakan handes* (“Journal of Genocide Studies”)**

*Editor in Chief:*

**Dr. Harutyun Marutyan**, Armenian Genocide Museum-Institute Foundation, Armenia

*Associate Editor:*

**Dr. Narine Margaryan**, Armenian Genocide Museum-Institute Foundation, Armenia

*Invited Editor of Special Issue:*

**Dr. Shushan Khachatryan**, Armenian Genocide Museum-Institute Foundation, Armenia

### ***Editorial Board***

**Dr. Meline Anumyan**, Research Center on Western Armenian Studies, Armenia

**Dr., Prof. Arsen Avagyan**, Yerevan State University, Armenia

**Dr. Antranik Dakessian**, Haigazian University, Lebanon

**Dr., Prof. Bedross Der Matossian**, University of Nebraska-Lincoln, USA

**Dr., Prof. Elke Hartmann**, Free University Berlin, Germany

**Dr., Prof. Ashot Hayruni**, Yerevan State University, Armenia

**Dr., Prof. Sévane Garibian**, University of Geneva, Switzerland

**Dr., Prof. Raymond Kevorkian**, foreign member of National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, France

**Dr. Anahit Khosroeva**, Center for Middle Eastern Studies, University of Chicago, USA

**Dr. Hayk Martirosyan**, Lepsiushaus, Potsdam, Germany

**Dr., Prof. Rubina Perroomian**, University of California, Los Angeles (UCLA), USA

**Dr., Prof. Vahram Shemmassian**, California State University, Northridge, USA

**Dr. Vahé Tachjian**, Houshamadyan Project, Germany

**Dr. Robert Tatoyan**, Armenian Genocide Museum-Institute Foundation, Armenia

**Dr. Valery Tunyan**, Institute of History, National Academy of Sciences of the Republic of Armenia

## ***Цехаспанагитакан андес* (“Журнал исследований геноцида”)**

*Главный редактор*

**Арутюн Марутян**, доктор ист. наук, фонд “Музей-институт Геноцида армян,”  
Армения

*Заместитель главного редактора*

**Нарине Маргарян**, канд. ист. наук, фонд “Музей-институт Геноцида армян,” Армения

*Приглашенный редактор специального номера*

**Шушан Хачатрян**, канд. ист. наук, фонд “Музей-институт Геноцида армян,” Армения

*Редакционная коллегия*

**Арсен Авагян**, доктор ист. наук, профессор, Ереванский государственный университет, Армения

**Ашот Айруни**, доктор ист. наук, профессор, Ереванский государственный университет, Армения

**Мелине Анумян**, канд. ист. наук, Центр изучения западноармянских вопросов, Армения

**Элке Артманн**, доктор истории, профессор, Свободный университет Берлина, Германия

**Севанэ Гарибян**, доктор права, профессор, Женевский университет, Швейцария

**Раймонд Геворгян**, доктор истории, профессор, иностранный член Национальной академии наук Республики Армения, Франция

**Андраник Дакесян**, доктор политологии, Айказян университет, Ливан

**Айк Мартиросян**, канд. ист. наук, дом-музей Лепсиуса (Лепсиусхаус), Потсдам, Германия

**Рубина Пирумян**, доктор филологии, профессор, Калифорнийский университет в Лос-Анджелесе, Соединённые Штаты Америки

**Роберт Татоян**, канд. ист. наук, фонд “Музей-институт Геноцида армян,” Армения

**Ваге Ташчян**, доктор истории, проект “Ушамадян,” Германия

**Петрос Тер-Матосян**, доктор истории, профессор, Университет Небраски-Линкольна, Соединённые Штаты Америки

**Валерий Тунян**, доктор ист. наук, профессор, Институт истории Национальной академии наук Республики Армения

**Анаит Хосроева**, канд. ист. наук, Центр ближневосточных исследований, Чикагский университет, США

**Ваграм Шеммассян**, доктор филологии, профессор, Калифорнийский государственный университет в Нортридже, Соединённые Штаты Америки

*Ցեղասպանագիտական հանդեսը* (ISSN 1829-3980) գրախոսվող պարբերական է և լույս է տեսնում տարին երկու անգամ՝ մայիսին և դեկտեմբերին, «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամի կողմից (Հայաստանի Հանրապետություն, ք.Երևան, 0028, Ծիծեռնակաբերդի խճուղի 8/8, հեռ.՝ (+374 10) 39 09 81, [www.genocide-museum.am](http://www.genocide-museum.am)): Հանդեսը Հայաստանում ցեղասպանագիտության ոլորտի հիմնական պարբերականն է, որի նպատակն է ցեղասպանությունների ուսումնասիրությունը՝ պատմական, սոցիալ-հոգեբանական, ժողովրդագրական, կրոնական, մարդաբանական, իրավական, սեռային, մշակութաբանական և այլ գիտակարգերի տեսանկյունից՝ Հայոց ցեղասպանության շեշտադրմամբ:

*Ցեղասպանագիտական հանդեսում* տպագրված հոդվածները, գրախոսությունները և այլ նյութերն արտահայտում են հեղինակների մոտեցումները, որոնք կարող են չհամընկնել «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամի մոտեցումներին: «Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ» հիմնադրամը որևէ իրավական պատասխանատվություն չի կրում հեղինակների սխալների և բացթողումների համար:

*Ցեղասպանագիտական հանդեսն* ինդեքսավորվում է Գիտական հղման հայկական ցուցիչ (ԳՀՀՑ) մատենագիտական շտեմարանում:

Հոդվածները և գրախոսությունները կարելի է ներկայացնել տպագիր կամ ուղարկել հետևյալ էլեկտրոնային հասցեին՝ [handes@genocide-museum.am](mailto:handes@genocide-museum.am):

*Ts'eghaspanagitakan handes* ("Journal of Genocide Studies") (ISSN 1829-3980) is a peer-reviewed journal and published twice a year in May and December by the Armenian Genocide Museum-Institute Foundation (8/8 Tshitsernakaberd highway, 0028 Yerevan, Republic of Armenia, (+374 10) 39 09 81, [www.genocide-museum.am](http://www.genocide-museum.am)). *Journal of Genocide Studies* is the main forum for scholarship in the field of genocide studies in Armenia and features articles, reviews and other relevant materials related to the study of genocides from historical, social-psychological, demographic, religious, anthropological, legal, gender, cultural and other scientific fields with a special emphasis on the Armenian Genocide.

Articles, reviews and other materials published in the *Journal of Genocide Studies* reflect the opinion of the authors and may not necessarily coincide with the approaches of the Armenian Genocide Museum-Institute Foundation. The Armenian Genocide Museum-Institute Foundation cannot accept any legal responsibility for the errors and omissions made by the authors.

*Journal of Genocide Studies* is indexed/abstracted in the Armenian Science Citation Index (ASCI).

Articles, reviews, and other relevant materials can be presented in print or sent to the following address: [handes@genocide-museum.am](mailto:handes@genocide-museum.am).

*Цехаспанагитакан андес* ("Журнал исследований геноцида") (ISSN 1829-3980) – рецензируемое издание, выходит в свет два раза в год, в мае и декабре. Журнал издается фондом "Музей-институт Геноцида армян" (Республика Армения, г. Ереван, 0028, Цицернакабердское шоссе 8/8, (+374 10) 39 09 81, [www.genocide-museum.am](http://www.genocide-museum.am)). Это единственное в Армении периодическое издание в области геноцидоведения, целью которого является научное изучение геноцидов с исторической, социально-психологической, социологической, этнографической, религиозной, антропологической, юридической, гендерной, культурной и других точек зрения с акцентированием на исследование Геноцида армян.

Статьи, обзоры и другие материалы, опубликованные в "Журнале исследований геноцида," отражают мнение авторов и могут не совпадать с подходами фонда "Музей-институт Геноцида армян." Фонд "Музей-институт Геноцида армян" не несет юридической ответственности за ошибки, допущенные авторами.

"Журнал исследований геноцида" индексируется в Армянском индексе научного цитирования (АИНЦ). Статьи, обзоры и другие материалы могут быть представлены в печатном виде или отправлены по следующему электронному адресу: [handes@genocide-museum.am](mailto:handes@genocide-museum.am).